

Kolik dávek vakcíny se musí podat, aby dlouho účinkovala?

Aby bylo očkování účinné, je potřeba podat jednu nebo více dávek očkovací látky. Ty se musí navíc podat v předem stanovených intervalech. Pro očkování, které má navodit základní ochranu organismu, se používá termín základní schéma očkování. To se skládá z jedné dávky například při očkování živými oslabenými vakcínami proti spalničkám, zarděnkám a příušnicím nebo při očkování proti žluté zimnici. Dvě dávky očkovací látky s odstupem jednoho až šesti týdnů se dávají při očkování proti choleře, vakcína se podává ústy. Očkovací látky proti většině infekčních onemocnění jsou neživé a podávají se ve třech dávkách základního schématu. Nejčastěji se první dávka podává v takzvaný den nula, druhá za měsíc a třetí za šest měsíců od první dávky. Tak se podává očkovací látka například proti žloutence typu B. U malých dětí je třeba navodit velmi rychlou imunitní odpověď. Z tohoto důvodu se například očkovací látka proti záškrtu, tetanu a dávivému kašli dává ve čtyřech dávkách, přičemž první tři se podávají s odstupem jednoho měsíce. Čtvrtá dávka následuje například po roce od třetí dávky.

Základní schéma očkování zanechává ochranu na dobu několika let (až desítek let) – záleží na typu očkovací látky. Živé vakcíny ochrání přibližně na deset let. Během té doby je možné měřit v krvi protilátky nebo buňky proti infekčnímu původci. Ovšem i po této době zůstávají v lidském organismu takzvané paměťové buňky. Ty po kontaktu s infekčním původcem nebo s antigenem očkovací látky zajistí rychlou tvorbu protilátek nebo specifických buněk imunitního systému, které jsou schopny bojovat s infekcí.

Ochrana organismu po základním schématu navozeném neživými očkovacími látkami nebývá delší než několik let. Proto se musí přeočkovávat například s odstupem tří let proti klíšťové encefalitidě, s odstupem pěti let proti pneumokokovým infekcím a po deseti letech se zřejmě bude přeočkovávat proti meningokokovým infekcím, kde se pro očkování použila konjugovaná očkovací látka. Tato přeočkování, v literatuře někdy označovaná jako »booster«, se musí dávat vždy v jedné dávce v pravidelných intervalech. Výjimku tvoří očkovací látka proti žloutence typu A, kdy základní schéma očkování tvoří jedna dávka vakcíny, přeočkování se provádí v intervalu 6–18 měsíců. Poté vakcína

chrání na dobu dvaceti let, novější výzkumy však ukazují, že možná i na celý život.

Souhrnně je tedy možné říci, že každá očkovací látka chrání na různě dlouhou dobu, a pokud chceme spolehlivou ochranu, je třeba nechat se přeočkovat jednou dávkou vakcíny před vypršením této doby. Délku ochrany po očkování vždy sdělí očkovací lékař.